Toimialakatsaus

3.12.2021
Mika Aalto
toimitusjohtaja

Tässä katsauksessa

TKI-rahoitus: Ilmastotavoitteet vaarassa

Talous ja suhdanne

Jäsenpulssi

Työmarkkinat + tes-kierros

TKI-rahoitus

Toimialakatsaus

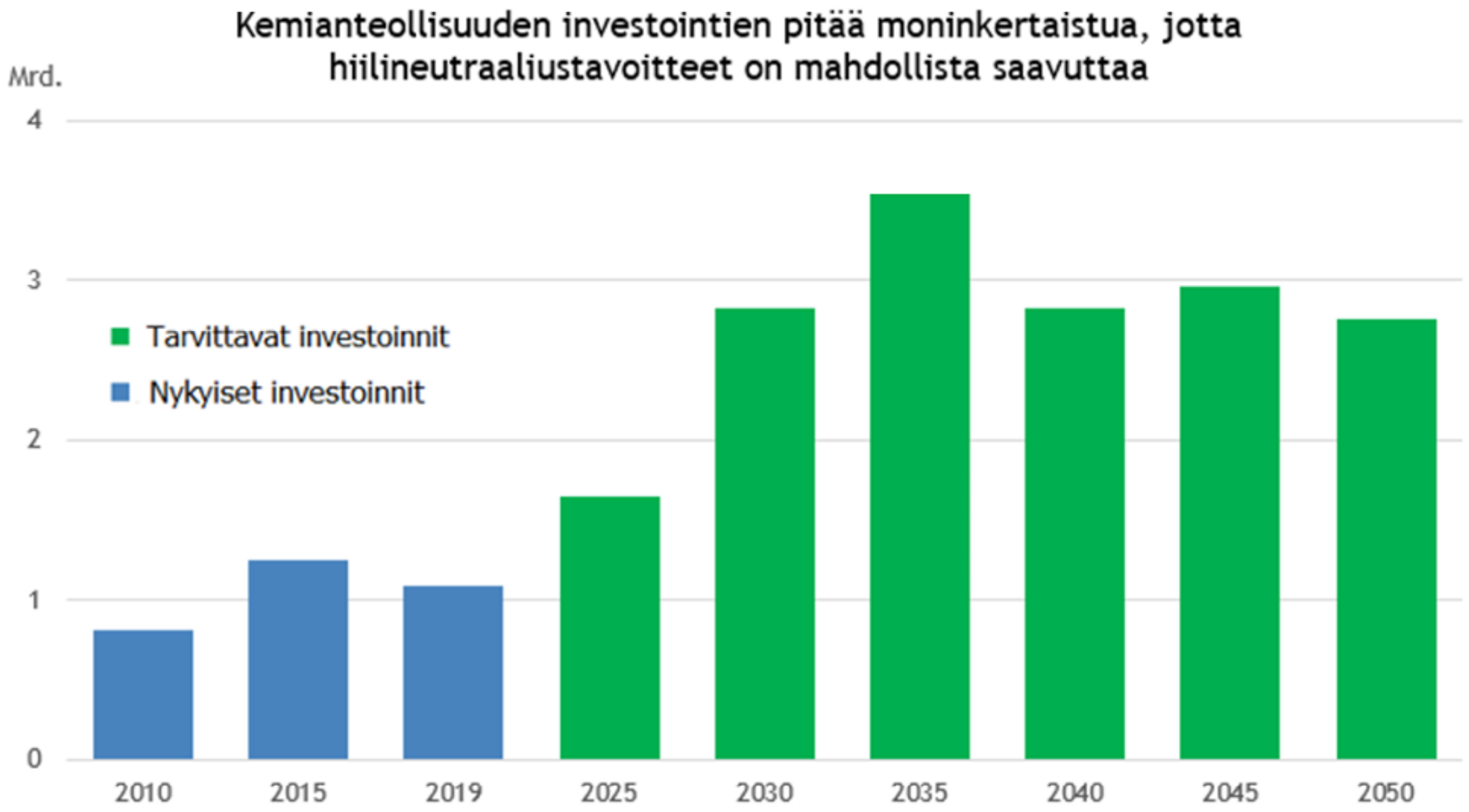

Lähde: ROADMAP TO REACH CARBON NEUTRAL CHEMISTRY IN FINLAND 2045

Hiilineutraalisuustavoitteet ovat lähempänä kuin kuvitellaan
1 investointisykli – 2 innovaatiosykliä – 5 huoltosykliä

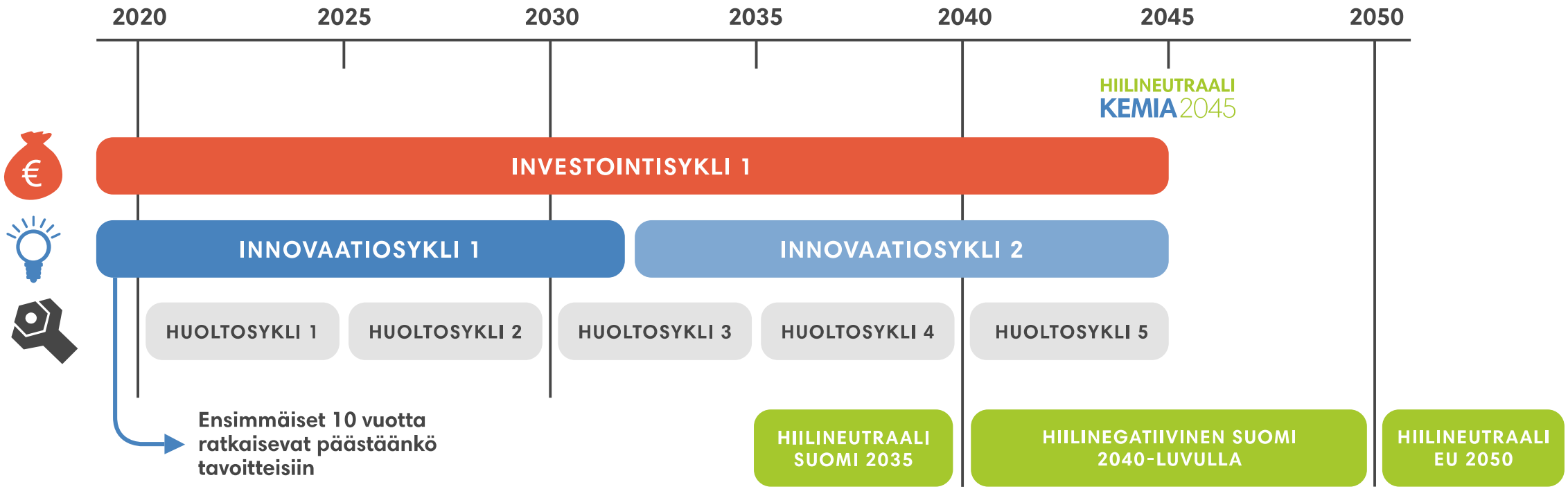

Yksityisen ja julkisen sektorin T&K-intensiteetin muutos 2009-2018

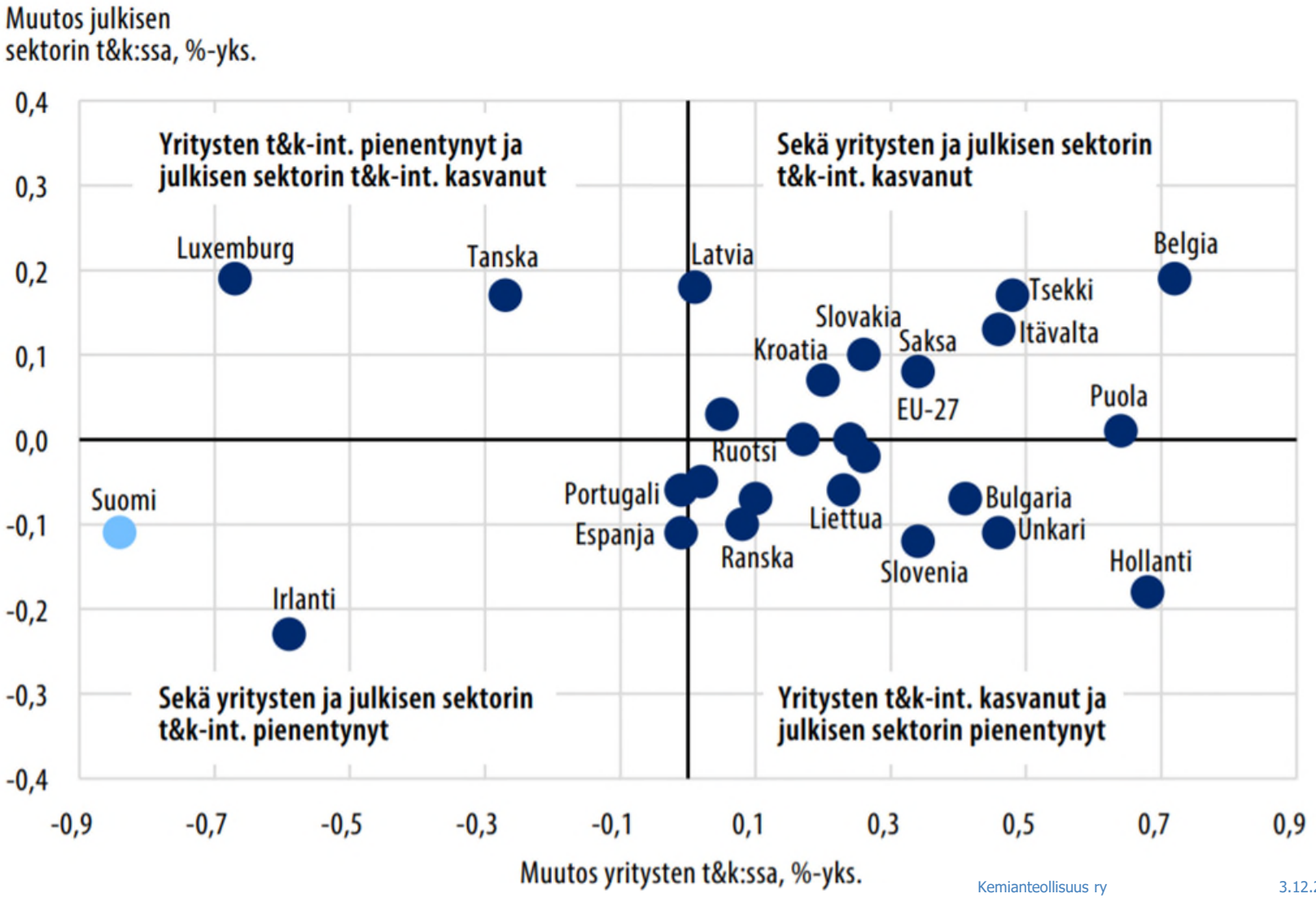

Lähde: Ali-Yrkkö et al (2021)

Maiden TKI-menot suhteessa BKT (%)

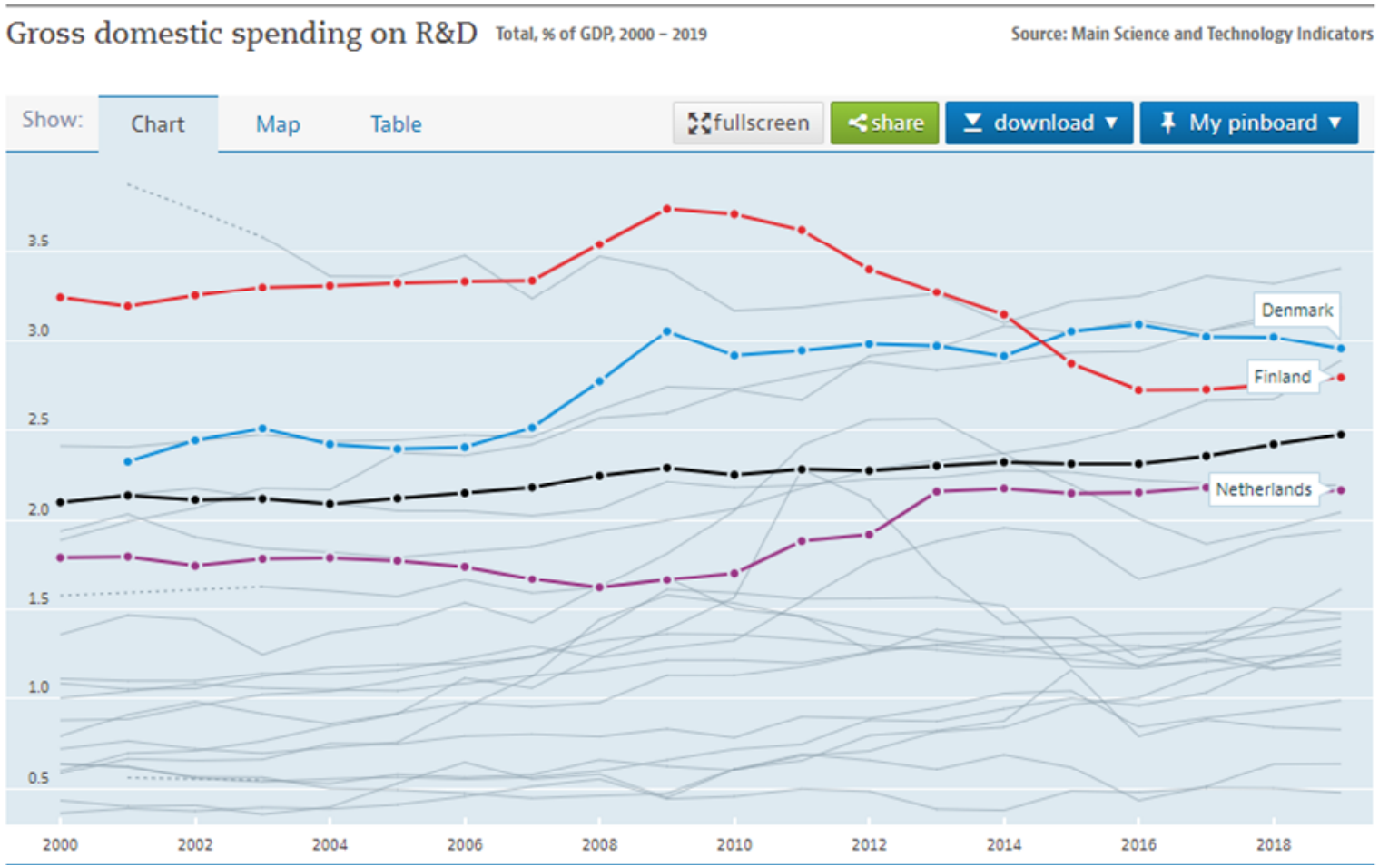

Julkinen TKI-rahoitus

- Suomen julkinen TKI-rahoitus on laskenut alle vuoden 2007 tason

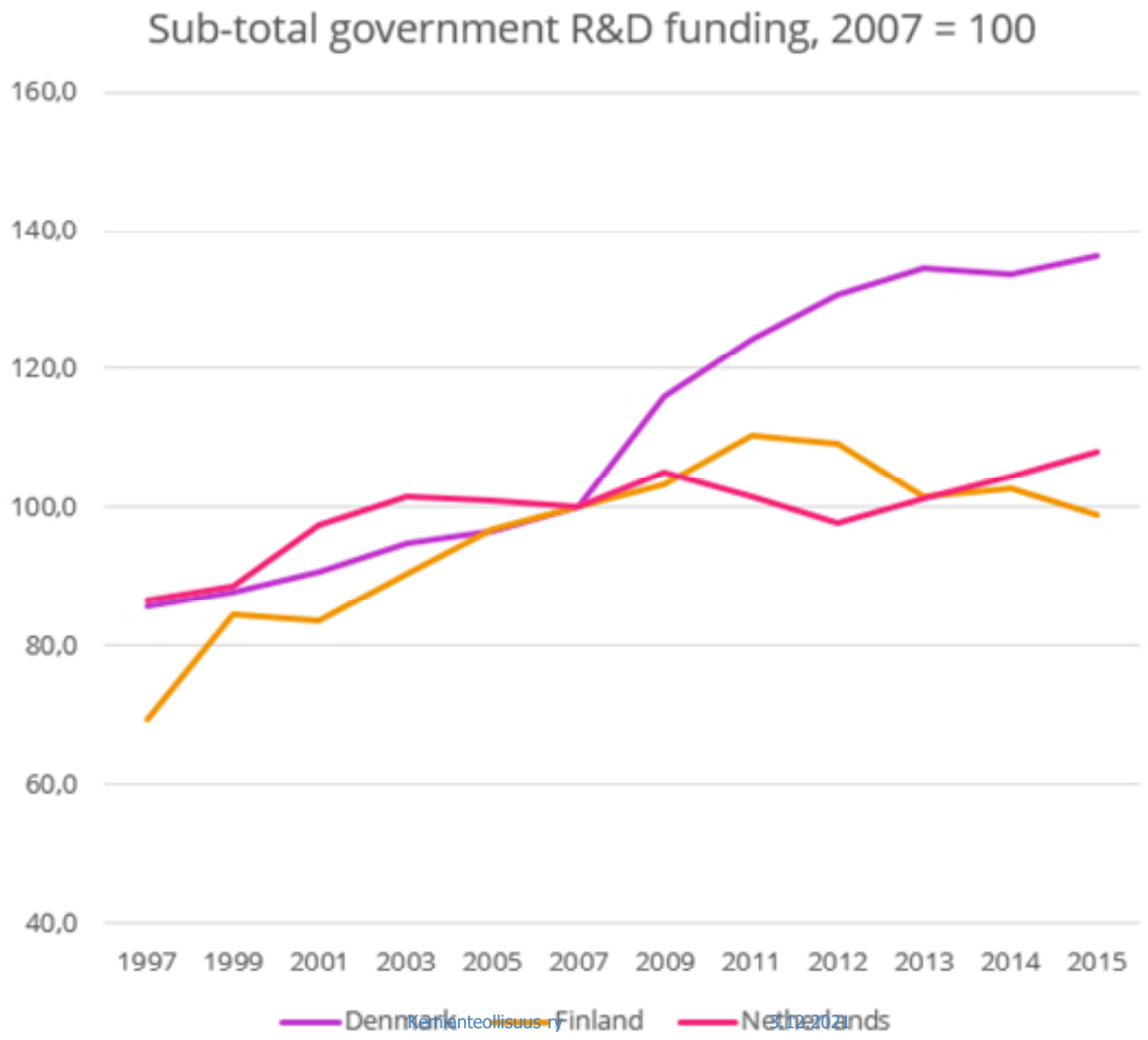

Direct government funding and tax support for business R&D, 2018

As a percentage of GDP

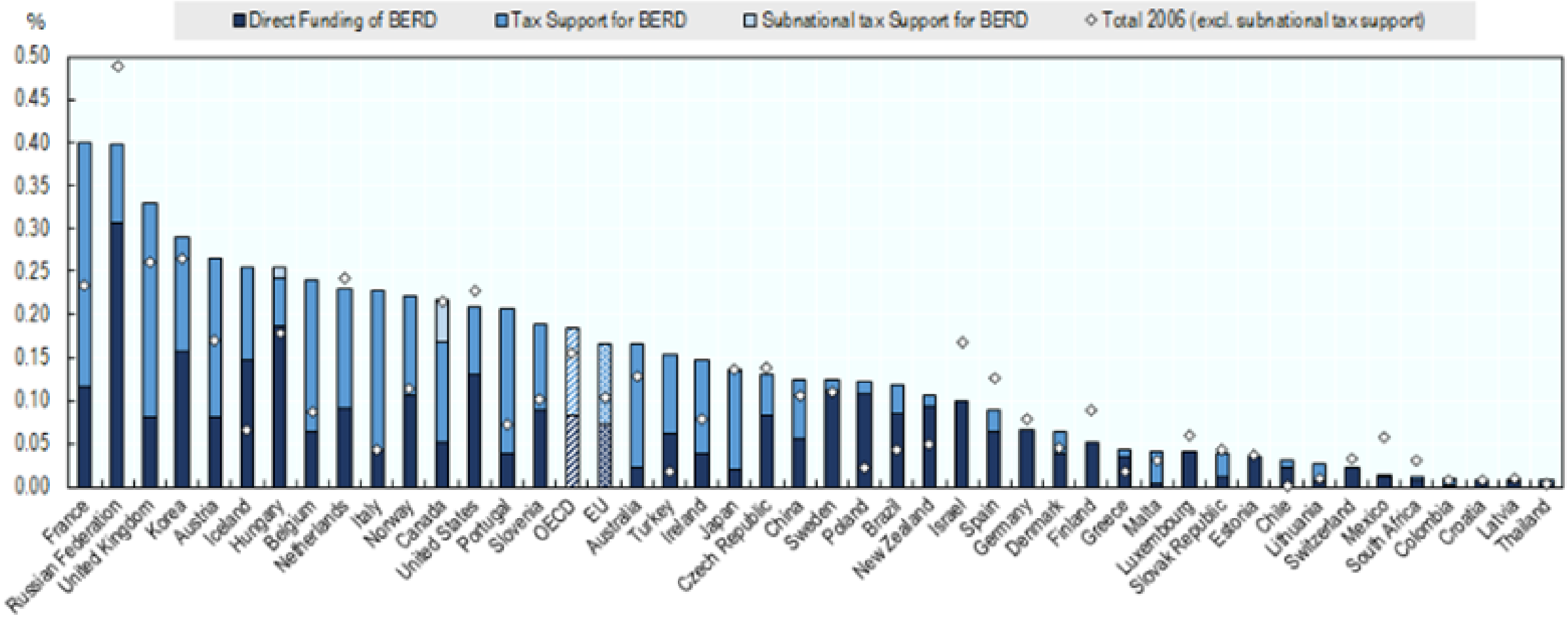

Julkisen TKI-rahoituksen vaikutus hankkeiden toteutumiseen

- **Yritysten vastauksista käy ilmi**
  - 50 % vastaajasta toteaa, että kemian alan TKI-hankkeita jäisi toteuttamatta ilman julkista TKI-rahoitusta
  - TKI hankkeita lisättäisiin, jos sopivaa rahoitusta olisi saatavilla
  - Nykyinen rahoitus koetaan määrällisesti vähäiseksi
  - Yritykset osallistavat vahvemmin tutkimuslaitoksia ja yliopistoja julkisen rahoituksen myötä

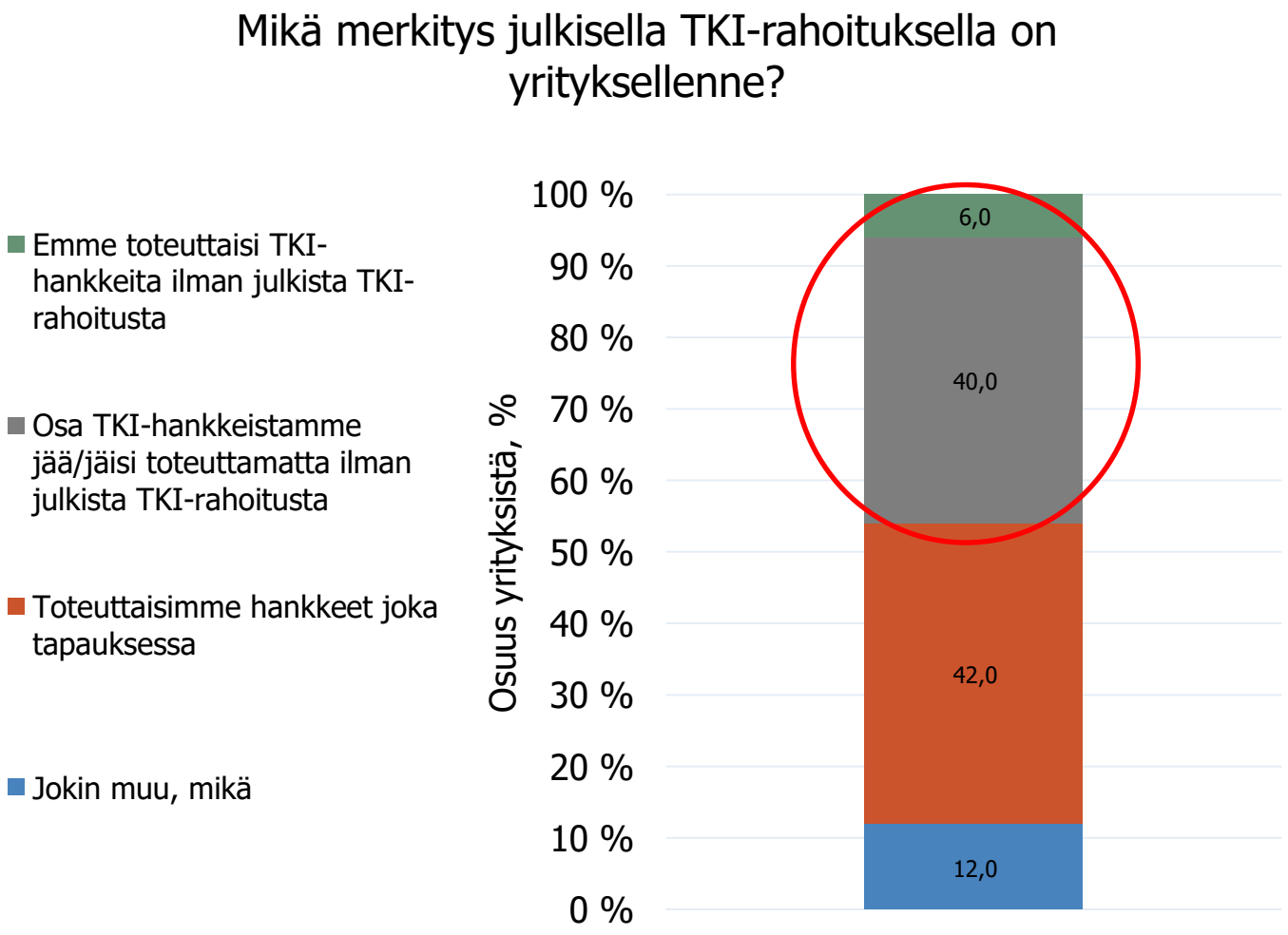

KEMIANTEOLLISUUS

Lähde: Kemianteollisuus ry:n kyselyselvitys jäsenilleen

Rahoituksen tavoitteet ja nykytila

- Hallitusohjelman mukainen TKI-rahoituksen tavoite on saavuttaa 4 % BKT:sta vuoteen 2030 mennessä
  - Julkinen rahoitus vastaa 1/3 osuudesta ja yritykset 2/3
  - Tämä tarkoittaa 200 milj. € lisäystä julkisiin vuosittaisiin panostuksiin

- Hallitusohjelmassa on ollut kirjaus TKI-rahoituksen nostamisesta vuodesta 2004 asti, eikä tarvittavia poliittisia päätöksiä ole tehty

- Rahoitusvajetta on nyt määräaikaisesti paikkailtu RRF-rahoituksella, joka loppuu vuoteen 2023 mennessä. Tämä yhdistettynä veikkausvarojen supistumiseen ja kehysriihen päätöksiin tietää 600 milj. € pudotusta TKI-rahoitukseen vuonna 2023.

Kemianteollisuus ry:n esittämät ratkaisut

- Kannatamme TKI rahoituksen nostamista 4 %/bkt vuoteen 2030 mennessä
- Rahoitus tulee toteuttaa sekä suorilla avustuksilla että laajennetulla verokannusteella
  - Nykyinen verovähennysoikeus tulisi laajentaa koskemaan myös yritysten omaa toimintaa ja yritysten välistä TKI-toimintaa
- Kannatamme määräaikaista TKI-rahoituslain säätämistä, joka takaisi yli hallituskausien ulottuvan pitkäjänteisen TKI-rahoituksen
- Rahoitus tulisi kattaa ensisijaisesti myymällä hallitusti valtion omaisuutta

Talous ja suhdanne

Kemianteollisuuden suhdanteet laskusuunnassa

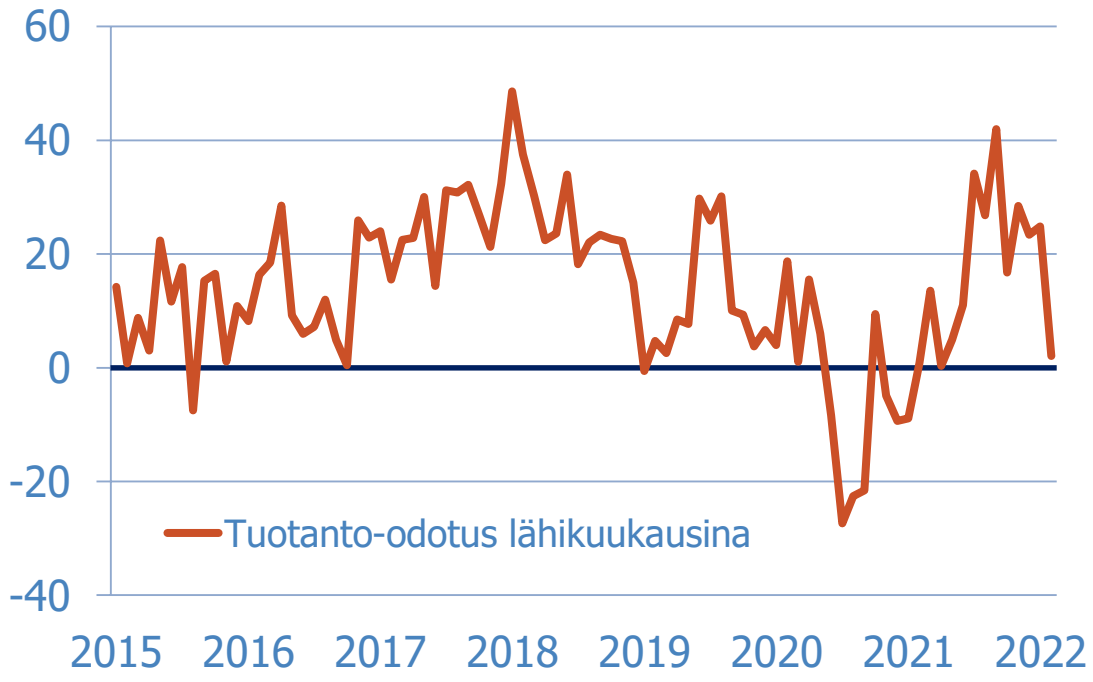

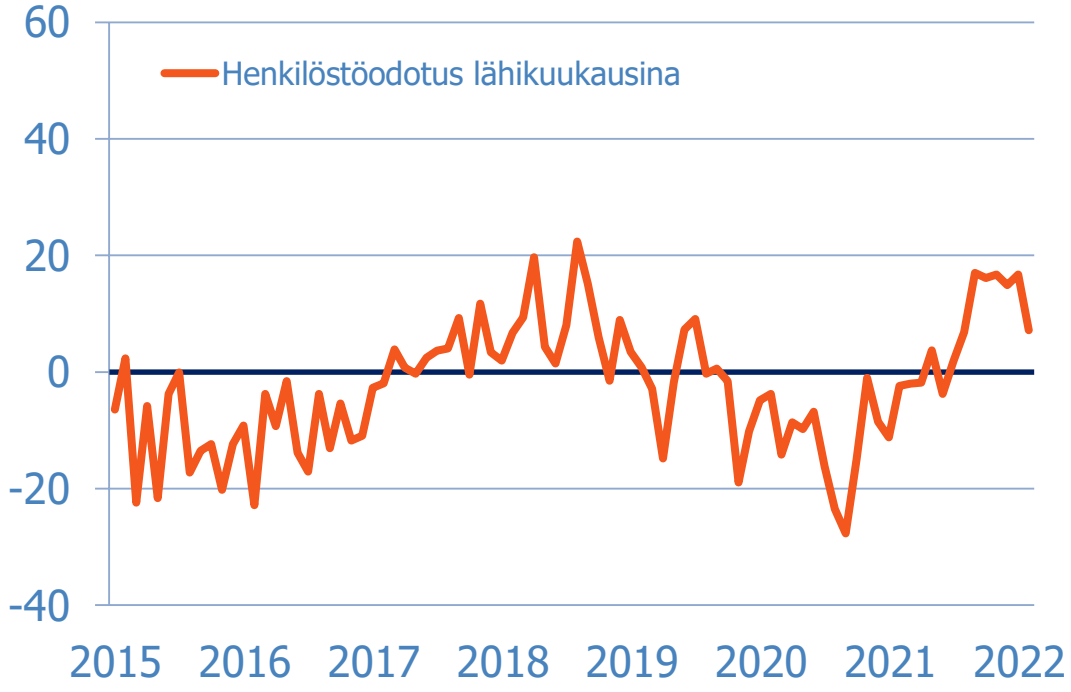

Taustalla muun muassa:

Tilauskanta normalisoitunut, raaka-aineiden hinnat nousseet/heiluvia, raaka-aineiden saatavuus heikkoa, koronatilanne aiheuttaa edelleen epävarmuutta

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

Kohonnut hintataso saa tilauskannan näyttämään suuremmalta

- Euromäärässä tilaukset kasvoivat viime vuoden syyskuuhun verrattuna 10 %, mutta tippuivat 9 % tavaramäärässä mitattuna
- Jos verrataan syyskuuhun 2019 kasvua oli euroissa 15 % ja tavaramäärässä 2 %

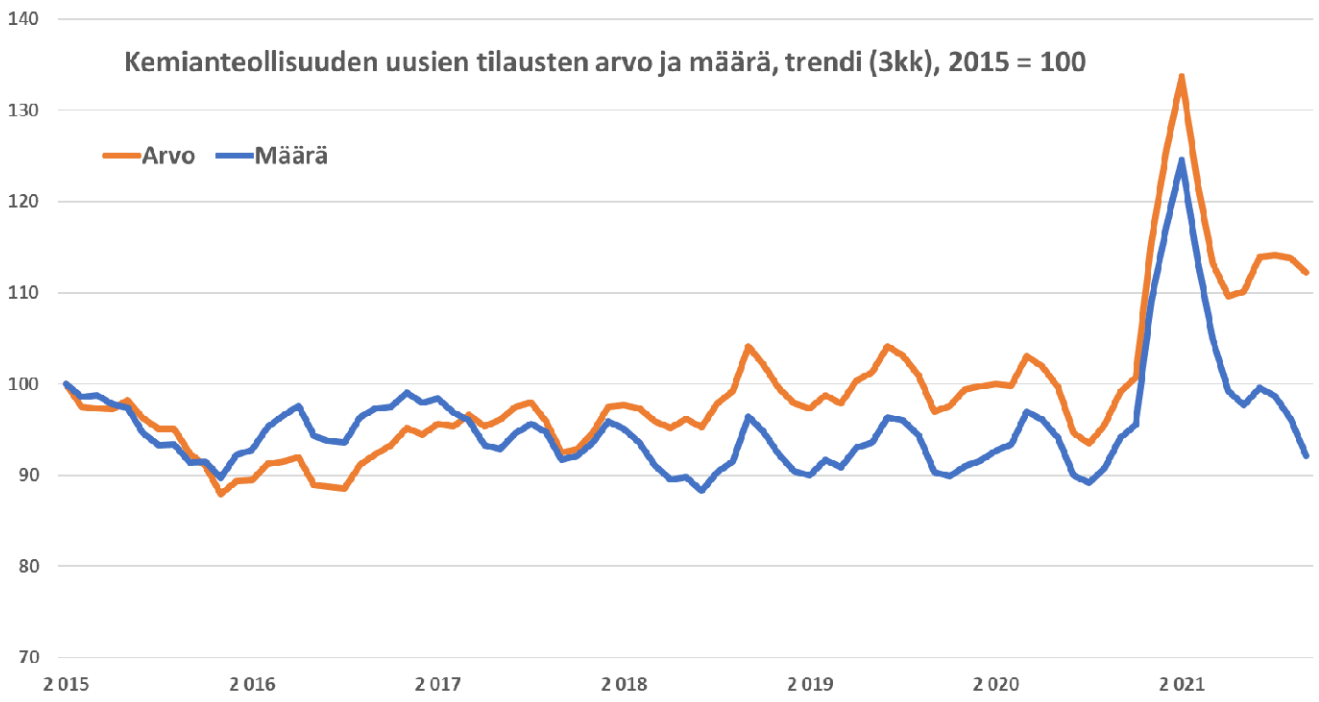

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli ja omat laskelmat
Volyymi = arvo deflatoitu tuottajahinnoilla

Kemianteollisuuden viennin arvo melkein 12 mrd. vuodessa

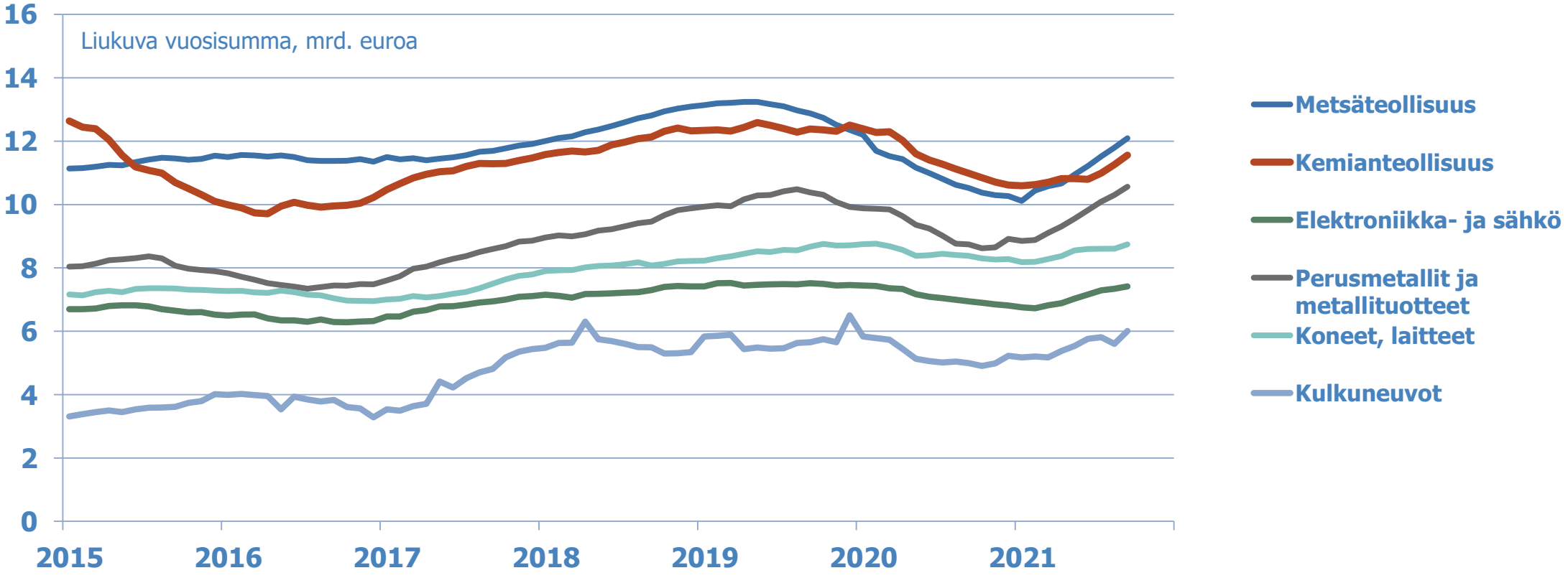

Lähde: Tulli

Kemian eri aloilla eroavaa kehitystä vientimäärissä, suurimmilla aloilla kehitys kehnointa

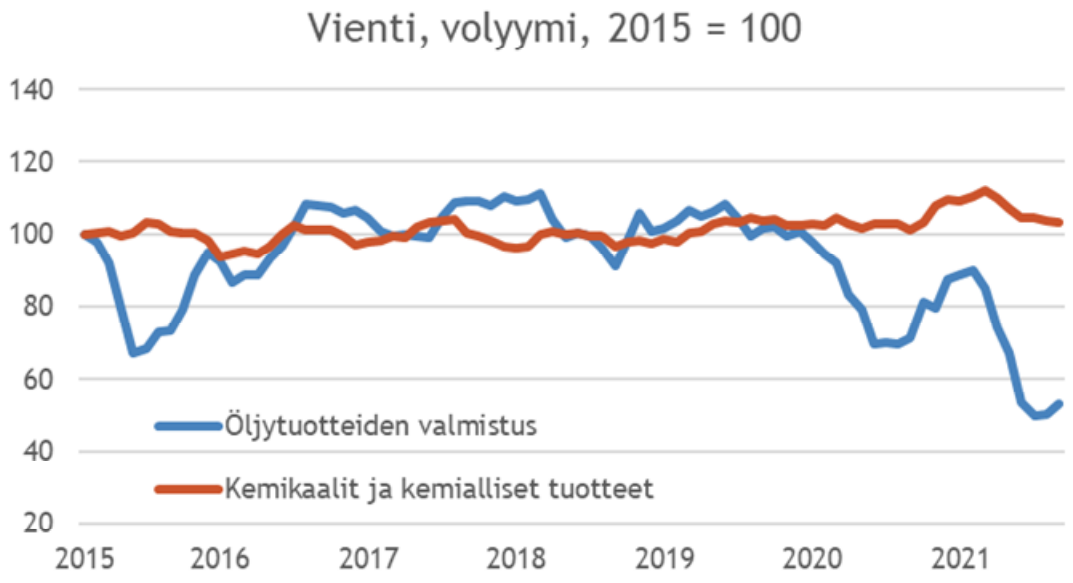

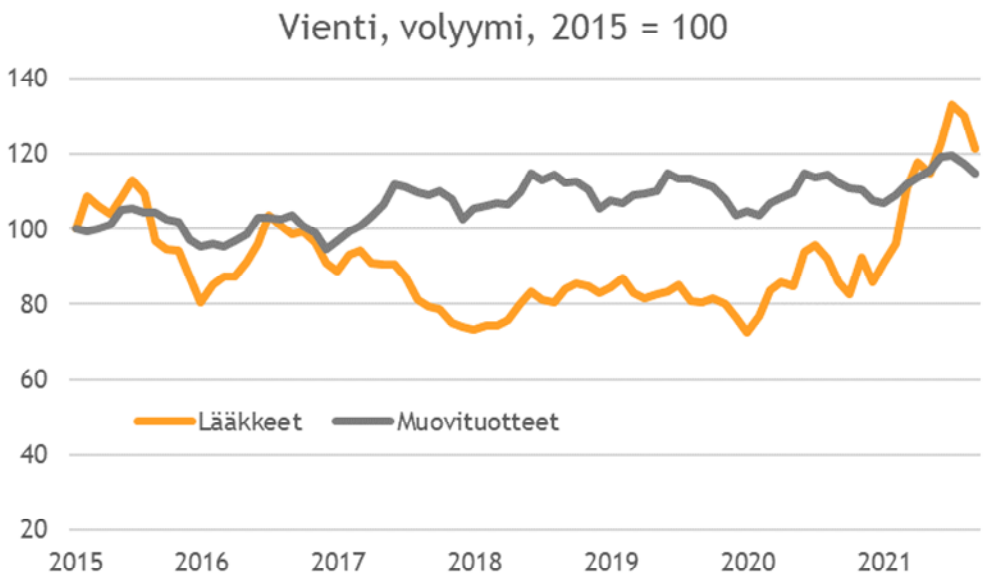

Viennin arvo 9/2021:
Öljytuotteet: 420 milj.
Kemikaalit ja kemialliset tuotteet 565 milj.

Viennin arvo 9/2021:
Lääkkeet: 80 milj.
Muovituotteet: 105 milj.

Lähde: Tulli

Jäsenpulssi

Kysyimme jäsenyritystemme toimitusjohtajilta arvioita tilanteesta ja tulevasta (vastausaika 29.–30.11.2021)

Arvio yrityksenne kannattavuuden muutoksesta vuonna 2021 verrattuna vuoteen 2020

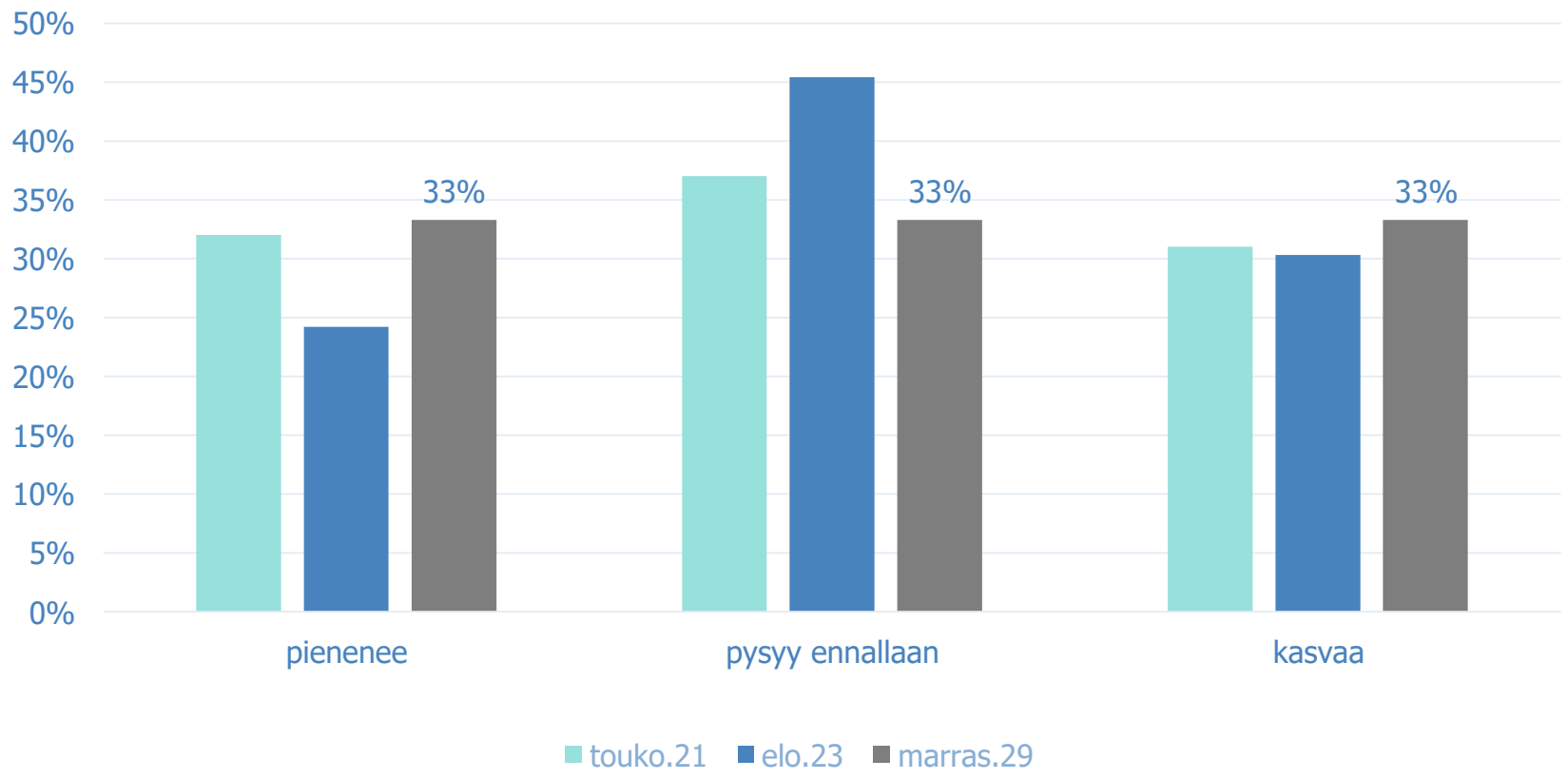

Jäsenpulssin vastaajista 20 % kokenut haasteita uusien lupien tai lupien päivityksen suhteen

Lupaprosessin hankaluudet liittyvät:

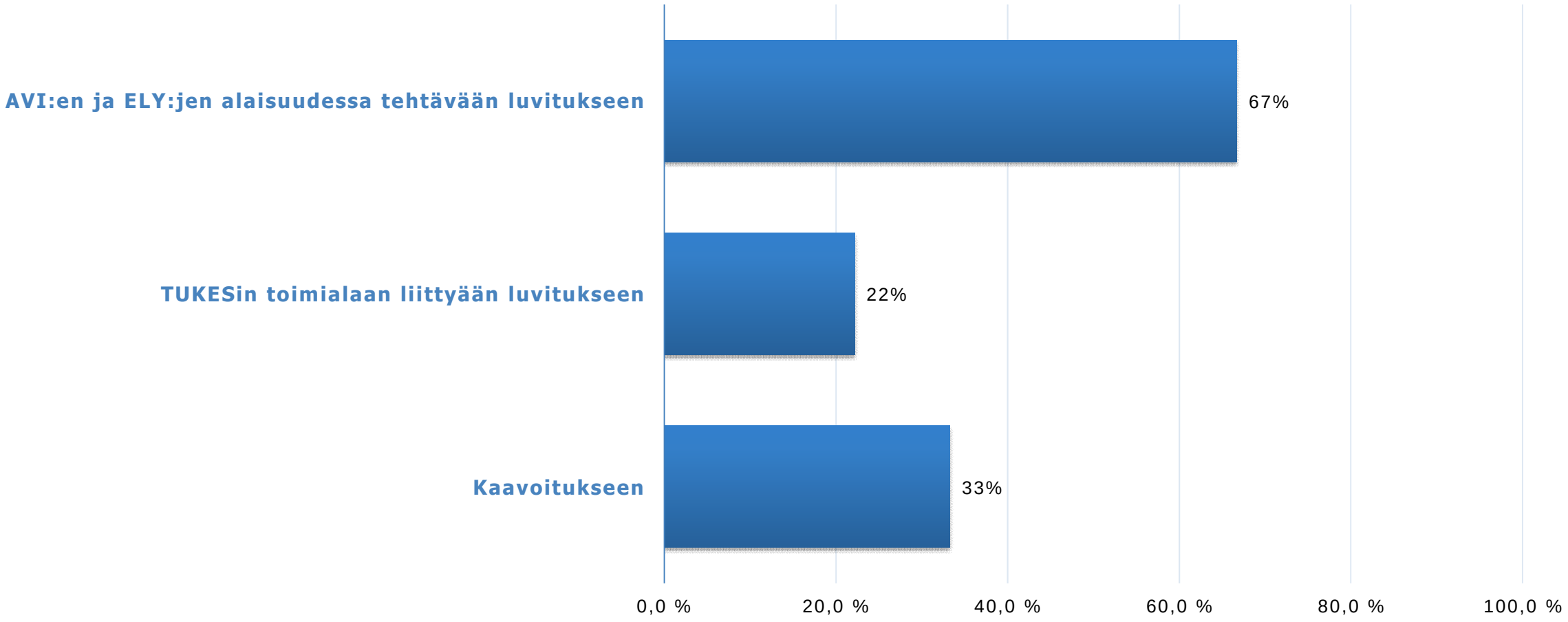

Onko osaajien saatavuus yrityksenne kannalta ongelma?

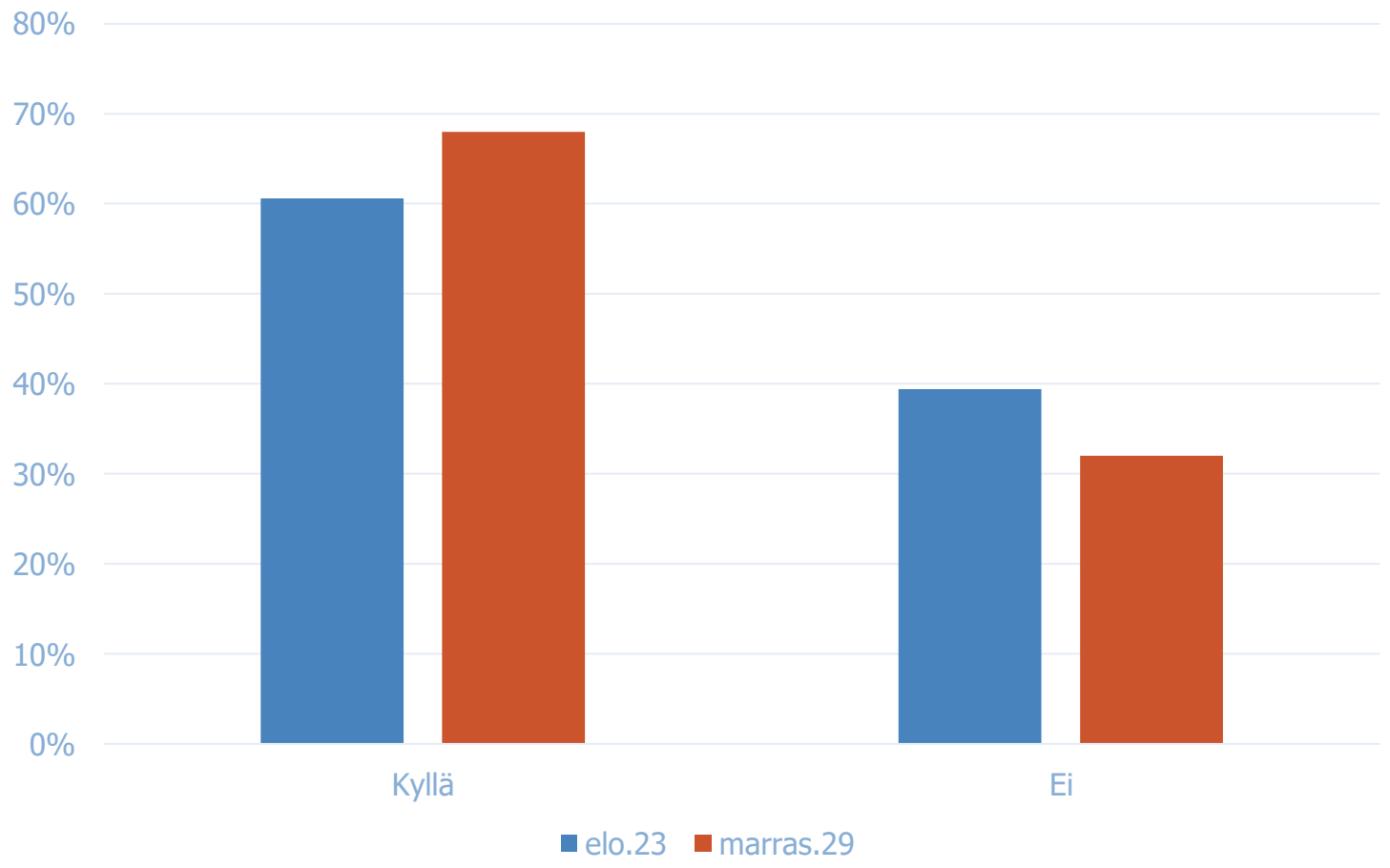

Koronatilanne. Mitä toimia hallituksen tulisi tehdä?

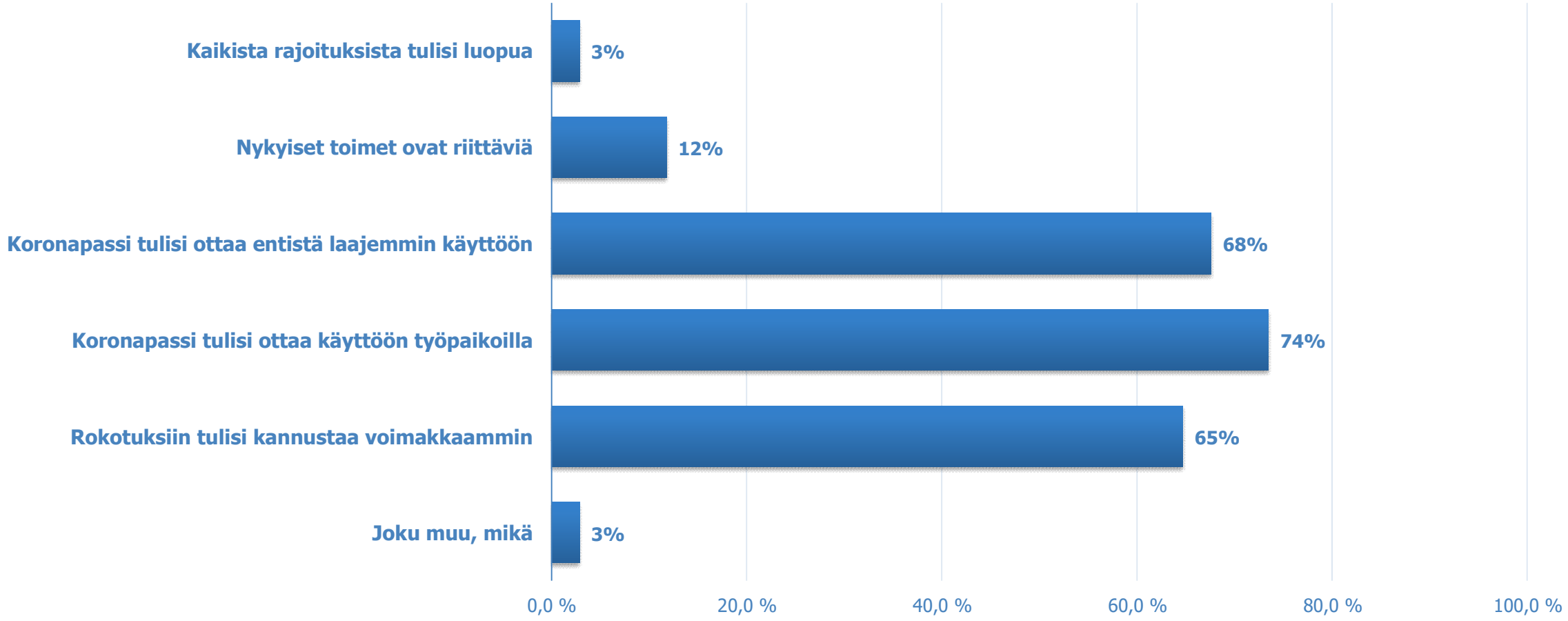

Kemianteollisuus ry:n hallituksen tavoitteen mukaisesti ala tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2045 mennessä. Millaisia päätöksiä hallituksen tulisi talven ja kevään aikana tehdä, jotta tämän tavoitteen saavuttaminen olisi mahdollista?

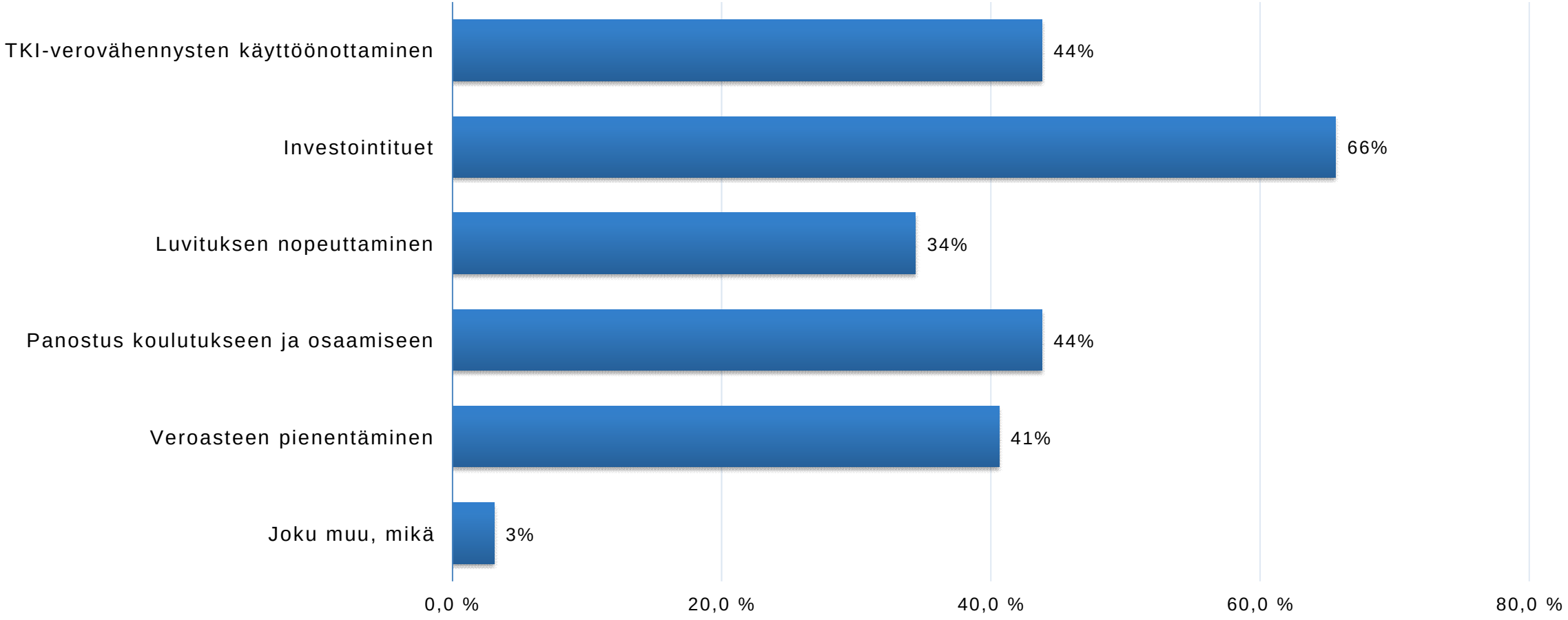

Työmarkkina-asiat

Minna Etu-Seppälä
Johtaja, Työelämä
Kemianteollisuus ry

Käynnissä olevat tes-neuvottelut

- Kemianteollisuus käy parhaillaan neuvotteluja niin Teollisuusliiton kuin Ammattiliitto Pron kanssa
- Toimialan työntekijämäärältään kattavimmat työehtosopimukset umpeutuvat 31.12.2021
  - Työntekijäsopimukset: kemian perusteollisuuden, muoviteollisuuden ja kemian tuoteteollisuuden sekä öljy-, maakaasu- ja petrokemianteollisuuden työehtosopimuksia.
  - Kemian toimihenkilösopimus
- Neuvotteluissa on edistytty, mutta vielä tekstikysymyksissä on jotain auki olevia asioita
- Palkankorotuksista keskusteluja ei ole aloitettu
- Neuvottelutunnelma on rakentava ja hyvä, osapuolilla on eväät löytää ratkaisut
- Ylempien toimihenkilöiden osalta neuvottelut aloitetaan joulukuussa. Sopimus päättyy vasta tammikuun lopussa
- Lisäksi käynnissä pienempien sopimusalojen neuvotteluja niin toimihenkilö kuin työtekijäpuolella
- Mitä kemianteollisuus neuvotteluissa tavoittelee: ketteryyttä, joustavuutta, paikallisen sopimisen todellista edistymistä alalla

Käynnissä olevat tes-neuvottelut

- Edellyttää vastuullisuutta työmarkkinaosapuolilta
  - Kilpailukyvyssä oli euroalueeseen nähden kurottavaa jo ennen koronapandemiaa
  - Koronavuosina 2020-2021 palkat nousseet euromaita nopeammin
  - Näkymät sumuiset
  - Ylimitoitetuilla palkankorotuksilla kilpailukyky saadaan heikkenemään entisestään

- Työehtosopimuksilla pitää pystyä paitsi kuromaan menetettyä kilpailukykyä, myös sitä parantamaan

- Vientivetoinen työmarkkinaratkaisu tulee mitoittaa niin, että myös koronapandemian eniten kurjistamat toimialat pystyvät sitä seuraamaan

Palkkojen pakkojulkisuus

- STM:n työryhmän esitys julkistettu 15.11.2021, työryhmän esitys on erimielinen
- STM esittää mm. henkilöstön edustajat ja työntekijä voivat saada toisten työntekijöiden palkkatiedot ilman työntekijän suostumusta epäillessään palkkasyrjintää (ns. palkkojen pakkojulkisuus)
  - Järjestäytymisellä tai liittoon kuulumattomuudella ei merkitystä
  - Ei myöskään merkitystä henkilöstöryhmällä
- Mitä ongelmaa esityksellä ratkaistaan?
- Puutteellisesti selvitetty esityksen suhde EU:n tietosuoja-asetukseen (GDPR), erittäin todennäköisesti esitys sen vastainen
- **Missään muuussa EU-maassa** ei yksittäisen työntekijän palkkatietoja ole avattu

Palkkojen pakkojulkisuus

- EU:ssa parhaillaan käsittelyssä palkkauksen läpinäkyvyyttä koskeva direktiiviehdotus COM 2021 (93)
  - yksittäisen työntekijän palkkatietoja ei avata
  - yhtenä pääperusteena EU:n tietosuoja-asetus eli GDPR

- STM:n esityksen vaikutukset toteutuessaan:
  - ei vaikutusta naisten ja miesten keskiansioiden välisiin eroihin
  - tasapäistää palkkausta, rapauttaa palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmät
  - heikentää tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä vaikeuttaa osaajien saamista Suomeen
  - ei ratkaise todellista ongelmaa, josta keskiansioiden väliset erot johtuvat (naiset ja miehet työskentelevät eri tehtävissä ja toimialoilla)

Mielekästä ja mielenkiintoista työtä, jolla pelastetaan maailma

Yhteystietoja

TKI-rahoitus

Alexandra Peth
Asiantuntija, Vastuullisuus
Kestävä rahoitus, EU-innovaatiopolitiikka, Vastuullisuusryhmä

+358 43 825 9505

alexandra.peth@kemianteollisuus.fi

@alexandrapeth

Carmela Kantor-Aaltonen
Johtava asiantuntija, Innovaatiot
Innovaatiojärjestelmä, tiedepolitiikka, innovaatiovaliokunta

+358 50 4045 166

carmela.kantor-aaltonen@kemianteollisuus.fi

@carmela_kantor

Jäsenpulssi, työmarkkinat, talous

Toimitusjohtaja, Kemianteollisuus ry

Mika Aalto
Toimitusjohtaja

+358 50 438 9247

mika.aalto@kemianteollisuus.fi

@mika_aalto

Minna Etu-Seppälä
Johtaja, Työelämä

+358 40 778 0182

minna.etu-seppala@kemianteollisuus.fi

@etusemi

Sampo Pehkonen
Johtava asiantuntija, tilastot ja kansantalous

+358 40 7634 700

sampo.pehkonen@kemianteollisuus.fi

@PehkonenSampo